O‘ZBEKISTONDA EKOLOGIK XAVFSIZLIKNI TA’MINLASHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR TIZIMI

Ne’matov Rustam
GulDu “Tarix” kafedrasi o‘qituvchisi
Quvonova Marjona
Tarix yo‘nalishi 4-kurs talabasi
https://doi.org/10.5281/zenodo.18427280

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan davlat siyosati, institutsional islohotlar va amaliy chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Tadqiqotda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash hamda barqaror rivojlanishga erishish yo‘nalishlarida amalga oshirilayotgan ishlarning mazmuni ochib beriladi. Shuningdek, ekologik muammolarni hal etish jarayonining ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati va ularning jamiyat hayotiga ta’siri yoritiladi. Maqolada mavjud muammolar va ularni bartaraf etishning istiqbolli yo‘nalishlari bo‘yicha xulosalar ilgari suriladi.

Kalit so‘zlar: ekologik muammolar, atrof-muhitni muhofaza qilish, ekologik xavfsizlik, davlat siyosati, barqaror rivojlanish, tabiiy resurslar, ekologik islohotlar.

Annotation. This article examines the measures and policies aimed at addressing environmental problems in Uzbekistan. It analyzes the key directions of state environmental policy, institutional reforms, and practical actions undertaken to protect the environment and ensure the rational use of natural resources. Particular attention is paid to the social and economic significance of environmental measures and their role in achieving sustainable development. The study also identifies existing challenges and outlines prospective approaches to improving environmental governance.

Keywords: environmental problems, environmental protection, environmental security, state policy, sustainable development, natural resources, environmental reforms.

Аннотация. В статье анализируются меры и механизмы, направленные на решение экологических проблем в Республике Узбекистан. Рассматриваются основные направления государственной экологической политики, институциональные реформы и практические шаги по охране окружающей среды и рациональному использованию природных ресурсов. Особое внимание уделяется социально-экономическому значению реализуемых экологических мер и их влиянию

на устойчивое развитие общества. В работе также обозначены существующие проблемы и перспективные пути их преодоления.

Ключевые слова: экологические проблемы, охрана окружающей среды, экологическая безопасность, государственная политика, устойчивое развитие, природные ресурсы, экологические реформы.

Hozirgi globallashuv sharoitida ekologik muammolar insoniyat taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi eng dolzarb masalalardan biriga aylandi. Atrof-muhitning ifloslanishi, tabiiy resurslardan noo‘rin foydalanish, iqlim o‘zgarishi, suv va yer resurslari tanqisligi kabi muammolar nafaqat ekologik muvozanatni buzmoqda, balki jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligiga ham jiddiy tahdid solmoqda. Shu bois ekologik xavfsizlikni ta’minlash va barqaror rivojlanishga erishish har bir davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishiga aylanmoqda.

O‘zbekiston Respublikasida ham ekologik muammolarni bartaraf etish masalasi davlat miqyosida muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, Orol dengizi fojiasi, atmosfera havosining ifloslanishi, suv resurslarining kamayishi, tuproq degradatsiyasi va chiqindilar bilan bog‘liq muammolar mamlakat ekologik holatiga salbiy ta’sir ko‘rsatib kelmoqda. Mazkur holat ekologik muammolarni tizimli ravishda hal etish, zamonaviy ekologik siyosat yuritish hamda samarali chora-tadbirlarni amalga oshirish zaruratini yanada kuchaytirmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta’minlash borasida muhim institutsional va huquqiy islohotlar amalga oshirilmoqda. Ekologiya sohasidagi davlat dasturlari, qonunchilik bazasining takomillashtirilishi, “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish hamda xalqaro hamkorlikni kengaytirish ushbu yo‘nalishdagi asosiy chora-tadbirlar sirasiga kiradi. Bu jarayonlar ekologik muammolarni yumshatish bilan bir qatorda aholining yashash sifati va ijtimoiy farovonligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Mazkur maqolaning dolzarbligi shundaki, unda O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimli ravishda tahlil qilinib, ularning ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyati ochib beriladi. Tadqiqot natijalari ekologik siyosatni yanada takomillashtirish, amaliy tavsiyalar ishlab chiqish hamda barqaror rivojlanishni ta’minlashda muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo‘lishi bilan ajralib turadi.

Adabiyotlar tahlili. Ekologik muammolarni bartaraf etish masalasi ilmiy tadqiqotlarda ko‘p qirrali va kompleks yondashuvni talab qiluvchi yo‘nalish sifatida qaraladi. Xususan, atrof-muhitni muhofaza qilish, ekologik xavfsizlikni

ta’minlash hamda barqaror rivojlanishga erishish masalalari mahalliy va xorijiy olimlarning tadqiqotlarida keng yoritilgan. Ushbu yo‘nalishdagi ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish ekologik muammolarning mohiyatini anglash, ularni hal etish mexanizmlarini aniqlash hamda amaliy xulosalar chiqarish imkonini beradi.

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda ekologik muammolar, asosan, iqlim o‘zgarishi, atmosfera havosining ifloslanishi, biologik xilma-xillikning qisqarishi va tabiiy resurslarning cheklanganligi bilan bog‘liq holda tadqiq etiladi. Tadqiqotchilar ekologik muammolarni faqat ekologik hodisa sifatida emas, balki ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta’sir etuvchi omil sifatida ham baholaydilar. Ayniqsa, barqaror rivojlanish konsepsiyasi doirasida ekologik siyosatning institutsional va huquqiy asoslari muhim ahamiyat kasb etishi ta’kidlanadi.

MDH mamlakatlari va Markaziy Osiyo hududiga oid tadqiqotlarda ekologik muammolar mintaqaviy xususiyatlar nuqtayi nazaridan ko‘rib chiqiladi. Ushbu adabiyotlarda suv resurslaridan foydalanish, cho‘llanish jarayonlari, sanoat chiqindilari hamda transchegaraviy ekologik muammolar alohida tadqiq etilgan. Ayniqsa, Orol dengizi inqirozi Markaziy Osiyo ekologik muammolarining eng dolzarb masalasi sifatida ko‘plab ilmiy ishlarning markazida turadi.

O‘zbekiston olimlarining tadqiqotlarida esa ekologik muammolarni bartaraf etish masalalari milliy taraqqiyot strategiyasi bilan uzviy bog‘liq holda tahlil qilinadi. Mahalliy adabiyotlarda atrof-muhitni muhofaza qilish sohasidagi davlat siyosati, ekologik qonunchilikning rivojlanishi, ekologik boshqaruv tizimini takomillashtirish hamda aholi ekologik madaniyatini oshirish masalalariga katta e’tibor qaratilgan. Shu bilan birga, ekologik muammolarni hal etishda “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish va resurs tejamkor texnologiyalarni qo‘llashning ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar samaradorligi ko‘p jihatdan davlat siyosatining izchilligi, institutsional mexanizmlarning to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilishi hamda jamiyatning faol ishtirokiga bog‘liq. Biroq mavjud ilmiy ishlarda O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ekologik chora-tadbirlarning kompleks tahlili, ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini baholash masalalari yetarli darajada tizimlashtirilmagan.

Shu sababli, mazkur maqolada mavjud ilmiy adabiyotlarga tayangan holda O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimli ravishda tahlil qilinib, ularning ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyatini ochib berishga alohida e’tibor qaratiladi. Bu esa ekologik siyosatni yanada

takomillashtirishga xizmat qiluvchi ilmiy xulosalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Tadqiqot metodlari. Mazkur tadqiqotda O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar va ularning ahamiyatini ilmiy asosda tahlil qilish maqsadida umumilmiy va maxsus tadqiqot metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqot jarayonida ekologik jarayonlar va davlat siyosati o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni aniqlash, amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning samaradorligini baholash hamda ularning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyatini ochib berishga alohida e’tibor qaratildi. Xususan, tahlil va sintez metodlari orqali ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan huquqiy hujjatlar, davlat dasturlari va normativ-me’yoriy asoslar o‘rganildi hamda ularning mazmun-mohiyati umumlashtirildi. Tarixiylik va mantiqiylik metodlari yordamida O‘zbekistonda ekologik siyosatning shakllanish va rivojlanish bosqichlari izchil ravishda tahlil qilindi.

Tadqiqotda taqqoslash metodi qo‘llanilib, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan ekologik chora-tadbirlar mintaqaviy va xalqaro tajribalar bilan solishtirildi. Bu esa milliy ekologik siyosatning o‘ziga xos jihatlarini aniqlash va ilg‘or tajribalarni baholash imkonini berdi. Tizimli yondashuv asosida ekologik muammolarni hal etish jarayoni o‘zaro bog‘liq elementlar — ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy omillar birligida ko‘rib chiqildi. Shuningdek, statistik ma’lumotlarni tahlil qilish metodi orqali ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish sohasiga oid rasmiy ko‘rsatkichlar, hisobotlar va ochiq ma’lumotlar o‘rganildi. Normativ-huquqiy tahlil metodi yordamida ekologik qonunchilik va davlat dasturlarining mazmuni hamda ularning amaliy ahamiyati baholandi.

Tadqiqot davomida ilmiy umumlashtirish va xulosa chiqarish metodlari qo‘llanilib, olingan natijalar asosida ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlarni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Natijalar. O‘tkazilgan tadqiqot natijalari O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimli va bosqichma-bosqich amalga oshirilayotganini ko‘rsatdi. Tahlillar shuni tasdiqlaydiki, so‘nggi yillarda ekologik xavfsizlikni ta’minlash, atrof-muhitni muhofaza qilish hamda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish masalalari davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylangan.

Tadqiqot jarayonida ekologiya sohasida amalga oshirilgan institutsional islohotlar natijasida boshqaruv tizimi takomillashgani aniqlandi. Ekologik muammolarni hal etishga mas’ul bo‘lgan davlat organlari faoliyati

muvofiqlashtirilib, normativ-huquqiy baza sezilarli darajada mustahkamlangan. Bu holat ekologik siyosatning izchil amalga oshirilishiga va ekologik chora-tadbirlarning amaliy samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, atmosfera havosini muhofaza qilish, suv va yer resurslarini saqlash, chiqindilarni boshqarish hamda cho‘llanishga qarshi kurashish yo‘nalishlarida muhim ijobiy o‘zgarishlar kuzatilmoqda. Xususan, resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish, “yashil iqtisodiyot” tamoyillariga o‘tish va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ekologik bosimni kamaytirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar nafaqat ekologik holatni yaxshilash, balki ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Aholi salomatligini muhofaza qilish, yashash sharoitlarini yaxshilash va ekologik xavflarni kamaytirish orqali jamiyat farovonligiga ijobiy ta’sir ko‘rsatilmoqda. Bu esa ekologik siyosatning ijtimoiy yo‘naltirilganligini namoyon etadi. Shuningdek, olingan natijalar ekologik muammolarni hal etishda jamiyat va davlat hamkorligining ahamiyati yuqori ekanini ko‘rsatdi. Aholining ekologik madaniyatini oshirish, fuqarolik jamiyati institutlarini jalb etish hamda ekologik ta’lim va targ‘ibotni kuchaytirish chora-tadbirlari ekologik islohotlarning samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar kompleks xarakterga ega ekanini va ularning mamlakatning barqaror rivojlanishini ta’minlashdagi ahamiyati yuqori ekanini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ayrim yo‘nalishlarda amalga oshirilayotgan ishlarni yanada chuqurlashtirish va takomillashtirish zarurati mavjudligi ham aniqlandi.

Muhokama. Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimi muayyan ijobiy o‘zgarishlarni ta’minlayotganini ko‘rsatadi. Biroq ushbu natijalarni ilmiy jihatdan muhokama qilish ularning samaradorligi, barqarorligi va uzoq muddatli ta’sirini chuqurroq baholash imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, olingan natijalar mavjud ilmiy qarashlar va xalqaro tajribalar bilan qiyosiy tahlil qilindi.

Avvalo, ekologik siyosatning institutsional asoslari mustahkamlanishi ekologik muammolarni hal etishda muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda. Ilmiy adabiyotlarda ta’kidlanganidek, ekologik muammolarni samarali bartaraf etish ko‘p jihatdan boshqaruv tizimining izchilligi va huquqiy mexanizmlarning mukammalligiga bog‘liq. O‘zbekistonda so‘nggi yillarda amalga oshirilgan

islohotlar ushbu nazariy yondashuvni tasdiqlaydi, biroq ayrim hududlarda ijro mexanizmlarining yetarli darajada samarali ishlamasligi mavjud muammolar sifatida qolmoqda.

Muhokama jarayonida atmosfera havosining ifloslanishi, suv resurslarining tanqisligi va chiqindilarni boshqarish bilan bog‘liq masalalar alohida e’tibor talab etishi aniqlandi. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, bu yo‘nalishlarda texnologik yangilanishlar va iqtisodiy rag‘batlantirish mexanizmlarini joriy etish ekologik yuklamani sezilarli darajada kamaytiradi. O‘zbekiston sharoitida ham “yashil texnologiyalar”ni kengroq joriy etish va xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish ekologik chora-tadbirlarning samaradorligini oshirishi mumkin.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ekologik muammolarni bartaraf etishda ijtimoiy omil muhim o‘rin tutadi. Aholining ekologik madaniyati va mas’uliyati yetarli darajada shakllanmagan hududlarda ekologik siyosatning kutilgan natijalari to‘liq namoyon bo‘lmaydi. Ilmiy adabiyotlarda ekologik ta’lim va jamoatchilik ishtirokini kuchaytirish ekologik islohotlarning muhim sharti sifatida e’tirof etiladi. Bu jihat O‘zbekiston tajribasida ham dolzarb bo‘lib qolmoqda.

Shu bilan birga, olingan natijalar ekologik muammolarni hal etish jarayonida iqtisodiy va ekologik manfaatlar o‘rtasidagi muvozanatni ta’minlash zarurligini ko‘rsatadi. Ayrim hollarda iqtisodiy rivojlanish maqsadlari ekologik talablar bilan to‘liq uyg‘unlashmaydi. Ilmiy jihatdan qaralganda, barqaror rivojlanish konsepsiyasi aynan ushbu qarama-qarshilikni bartaraf etishga qaratilgan bo‘lib, O‘zbekistonda mazkur konsepsiyani amaliyotga yanada chuqurroq tatbiq etish muhim vazifa bo‘lib qolmoqda.

Xulosa. Xulosa sifatida aytish mumkinki, O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etishga qaratilgan chora-tadbirlar tizimli ravishda amalga oshirilmoqda va ular mamlakatning ekologik xavfsizligini ta’minlash hamda barqaror rivojlanishga erishishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Amalga oshirilayotgan institutsional va huquqiy islohotlar, “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish hamda tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga qaratilgan siyosat ekologik holatni yaxshilashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ayrim ekologik muammolarni hal etishda mavjud chora-tadbirlarning samaradorligini oshirish zarurati saqlanib qolmoqda.

Mazkur tadqiqot asosida ekologik muammolarni bartaraf etish samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi amaliy takliflar ilgari suriladi: birinchidan, ekologik boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish va hududlar kesimida nazorat mexanizmlarini kuchaytirish; ikkinchidan, resurs tejamkor va ekologik toza

texnologiyalarni joriy etishni rag‘batlantirish orqali iqtisodiy va ekologik manfaatlar muvozanatini ta’minlash; uchinchidan, aholining ekologik madaniyatini oshirishga qaratilgan ta’lim va targ‘ibot ishlarini kengaytirish. Ushbu takliflarning izchil amalga oshirilishi O‘zbekistonda ekologik muammolarni bartaraf etish va barqaror rivojlanishni ta’minlashga xizmat qiladi

Adabiyotlar ro‘yxati (references):

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. O‘zbekiston Respublikasida ekologik xavfsizlikni ta’minlash va atrof-muhitni muhofaza qilishni kuchaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida. — Toshkent, 2019. — 12–18-b.
2. Qurbonov B. O‘zbekistonda ekologik muammolar va ularni hal etish yo‘llari. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020. — 45–67-b.
3. Xodjayev S.Barqaror rivojlanish va ekologik xavfsizlik masalalari. — Toshkent: Universitet, 2021. — 88–102-b.
4. Karimov A., Jumayev A.Atrof-muhitni muhofaza qilish va “yashil iqtisodiyot” tamoyillari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2022. — №4. — 55–63-b.
5. United Nations Environment Programme (UNEP).
6. Environmental Governance and Sustainable Development. — Nairobi, 2020. — P. 30–42.
7. Курбанов, Э. Э. (2014). Особенности демократического развития Узбекистана на современном этапе. Молодой ученый, (10), 487-489.
8. Kurbanov, E. E. (2022). Modern foundations of democratization of state institutions. PARADIGMATA POZNANI Учредители: Vědecko vydavatelské centrum «Sociosféra-CZ», Academia Rerum Civilium–Vysoká škola politických a společenských věd, (1), 28-32.
9. Курбанов, Э. Э. (2015). Построение демократического общества: опора на национальные и духовные основы. Молодой ученый, (13), 574-576.
10. Kurbanov, E. E. (2025, September). O ‘ZBEKISTONDA SIYOSIY MODERNIZATSIYA JARAYONI: GLOBALLASHUV SHAROITIDA DEMOKRATIK O ‘ZGARISHLARNING ROLI. In CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY (Vol. 1, No. 5, pp. 157-161).
11. Курбанов, Э. (2022). ПОДЪЕМ ДЕМОКРАТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ НА ОСНОВЕ ЭФФЕКТИВНЫХ ПОЛИТИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ. Conferencea, 53-57.
12. Nematov, R. A., & Almanov’s, Q. O. (2022). The role of historical sources in the study of the history of the turkish empire. American Journal Of Social Sciences And Humanity Research, 2(10), 25-31.

13. Неъматов, Р. (2023). Илк ўрта асрлар Хоразм тарихшунослигининг бугунги ҳолати. История и культура центральной Азии, 1(1), 122-125.
14. Галиев, С., Абдуматов, А., & Неъматов, Р. (2025). ГЕРОИ-ТАТАРЫ УЗБЕКИСТАНА, УЧАСТВОВАВШИЕ ВО ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЕ. Наука и инновации в системе образования, 4(4), 35-39.
15. Неъматов, Р. (2023). Хоразм Африғийлар сулоласи–Турк хоқонлиги сиёсий алоқалари. Journal of Fundamental Studies, 1(7), 16-23.
16. OBID, N., ULUGBEK, M., SHAROF, M., & RUSTAM, N. (2022). SOME CONSIDERATIONS OF THE COUNTRY LIFESTYLE DURING THE PERIOD OF PUBLIC COLLECTIVIZATION. International Journal of Intellectual Cultural Heritage, 2(1), 86-94.
17. Nazarov, O. R., & Nematov, R. A. O. (2020). FROM THE HISTORY OF UZBEKISTAN'S COOPERATION WITH UNESCO. Bulletin of Gulistan State University, 2020(4), 45-49.
18. Неъматов, Р. (2023). ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА ХОРАЗМДА КЕЧГАН ЭТНОМАДАНИЙ ЖАРАЁНЛАР. Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences, 3(6), 14-23.
19. Неъматов, Р. А. У. (2020). Интеллектуальное и культурное наследие узбекского народа. Наука, образование и культура, (4 (48)), 85-87.
20. Nematov, R. (2024). REFLECTION OF THE HISTORY OF KHOREZM IN THE EARLY MIDDLE AGES IN WRITTEN SOURCES. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(12), 72-78.
21. Ne'matov, R. (2023). ILK O 'RTA ASRLARDA XORAZM TARIXSHUNOSLIGINING O 'ZIGA XOS JIHATLARI. Interpretation and researches, 1, 21.
22. Nematov, R. A. (2025). Early medieval ethnic processes in Khorezm oasis in archaeological and written sources. American Journal of Philological Sciences, 5(02), 10-16.
23. Неъматов, Р. А. Ў. (2024). ИЛК ЎРТА АСРЛАРДА ХОРАЗМ ТАРИХИНИНГ ЁЗМА МАНБАЛАРДА АКС ЭТИШИ. Science and innovation, 3(Special Issue 6), 377-382.
24. Nematov, R. A. (2024). ESTABLISHMENT OF THE ADMINISTRATION OF THE WESTERN TURKISH EMPIRE IN THE KHORAZM OASIS. In INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" SCIENTIFIC ADVANCES AND INNOVATIVE APPROACHES (Vol. 1, No. 2, pp. 43-49).

25. Неъматов, Р., & Нормўминов, Ж. (2024). ХИВА ХОНЛИГИДА ТАЪЛИМ БОСҚИЧЛАРИГА ОИД АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР. Talqin va tadqiqotlar, 2(3), 40.